

Meri Emma Sofia: võro kiil om varandus, midä nuuriga jaka

Kae lk 2

Piinü puukäsitüü tegijä Štubisõ Urmas

Kae lk 3

Määne pahandus või tulla, ku püssäkuuli politseimajja viit

Kae lk 4

9 77 1406 1922005

NORKROOSI ERIKU PILT

Võromaalõ tull' mitu Etnokulpi. Minevä riidi jaeti Villändin perimüsmuusiga lõikuspidoi vällä etnomuusiga korgõmpi aastaavvohindu Etnokulpõ. Kandi-daadi avvohindu pääle valõ vällä rahvamuusiga asatundjist hindamiskogo ja avvohinna saaja selgitedäs vällä rahvahääletüsegä. Seokõrd sai kats Etnokulpi Võromaa laulik Kalkuna Mari. Tä kuulutõdi aasta muusikus ja timä laul «Elukoor» sai aasta laulus. Tõõnõ Võromaa preemiäsaaja oll' lõõdsamiis Lindmetsa Harri, kiä sai Eesti Perimüsmuusiga Keskusõ erikulbi. Pildi pääl näüttäse mõlõmba võrokõsõst avvohinnasaaja Perimüsmuusiga Aida lava pääl ummi avvohindu.

UL

Umavalitsuisi volikokõ kandidaadi pidävä õigõs võro keele ja kombidõ iist saismist

Võrokõisi kongressi vanõmbidõ kogo küsse kõiki hinnäst valimiisilõ üles säädniisi kandidaatõ käest kümme küsümüst, kuis nä tugõnu võro kiilt ja kultuuri Vana-Võromaa uma-valitsuisin. Kokko oll' vastajit 18 nimekiräst, inämb vastusit tull' sotsõ, Esämaa, EKRE ja Keskeräkunna esindäjide käest. Vastajit oll' kõikist katsast uma-

valitsusõst, mis Vana-Võromaa piiren omma. Kokkovõtõ näüdäs, et uma keele ja kombidõ edesipüsümise iist saisjit olõsi umavalitsuisin edespiten kah. Pikemb ülekaehus küsütlüsest om kodolehe vorokongress.ee pääl. Allpuul omma vällä tuudu kokkovõtõ vastussist katõlõ küsümüsele.

EICHENBAUMI KÜLLI

Vastus	Arv	Prosent
73	64%	
62	54,4%	
45	39,5%	
37	32,5%	
93	81,6%	
86	75,4%	
16	14%	
0	0%	

1. Määndsit võro keele pruumisõ viise olõt valmis tugõma uma vallon vai liinan:

Teedüßsesildi katõn keelen 64%

Uulidsasildi katõn keelen 54%

Võrokiiline umavalitsusõ kodoleht ja teedüsse 40%

Võro keelen asjo ajaminõ umavalitsusõn 33%

Võro keele tarvitaminõ kultuurisündmüisi kõrraldusõn 82%

Võro keele opmisõ võimaluisi luuminõ suurilõ inemiisile 75%

Midägi muud võro keelen 14%

Ei toeda võro keele pruumikist 0%

2. Kas võro kiil piäsi olõma opiaino Vana-Võromaa latsiaidun ja koolõn (võro keele tunni kõigin klassõn ja latsiaian kah, vähämbält üts kõrd nädälin)?

Vastus	Prosent
Jah	90,4%
Ei	9,6%

Vanõmbidõ inemiisi festival Võrol

RAHMANI JAN

Mineväl nädälvaihtusõl peeti Võrol Kandlõ kultuuri-majan korgõmbaiäliidsi festivaali. Seo oll' joba kuvvõs kõrd, ku vanõmbit inemiisi kotost vällä tõisiga kokko saama kutsuti. Festivali kõrrald Võro pensionääre päävakeskus.

Päävakeskusõ juhataja ja festivali pääkõrraldaja Toomiku Siiri om rahul, et festival tõi maja ilostõ rahvast täüs. «Edimädsel pääväl pand' hinnäst kirja 358 inemist. Peeti maakunna esitegijide kollõktiive kontsõrti ja tuu tõi ütēn hulga noid, kiä üles astsõva. A oll' liinarahvast – noid kah, kiä niisama kaiva. Edimädse päävä tandsuõdagul oll' edimädsest taktist pääle põrmand rahvast täüs,» seletäs Toomiku Siiri.

Tõsõl pääväl oll' rahvast tsipa veidemb, a tuu oll' ka tõsitsõmb päiv loenguga, kon kõnõldi vanõmbidõ inemiisi vaimlidsõst hääolõmisõst.

Periselt omgi vanõmbil inemiisil küländ rassõ hinnäst kotost vällä mõnõlõ üritüsele tulõma sundi. «Tuu pidi käümä iäga ütēn, et nakkat rohkõmb kahtlõma ja muutut kriitilidsembäs. Ja tervüs om iks väega tähtsä: ku tervüs om hää, sis inemine iks viil mõtlõs, et lätt kohegi ja tege midägi. A ku tervüs om kehvä, om in-

RAHMANI JANI PILT

Festivali pääkõrraldaja Toomiku Siiri ütēn tõõsõ päävājuhi Udrasõ Ukuga püüne pääl.

misel ainumanõ murõ, et siist ja säält valutas. Ja om iks väega pallo noid kah, kiä ütēse, et omma pallo elon välän käünü ja ei jõvva inämb. Niisama om noid, kiä sundva hinnäst iks kotost vällä minemä ja sis perän omma väega rahul, et lätsi. Tuu om nigu spordiga: kõgõ rassõmb om sohva päält pistü saia, edesi om joba lihtsämb,» arotas Toomiku Siiri.

Tä tiid, et sääne kotost vällä-tulõk ja tõisiga kokkosaaminõ om iks väega tähtsä. «Nuu, kes käävä õnnõ perrega läbi, tundva hinnäst kehverbäle ja

omma veidemb õnnõligu ku nuu, kellel om määnegi muu seltskund, kes omma uma eloia joosul hindäle sutnu määndsegi padja- vai vardaklubi vai millegi muu kokko kořada. Vanõmban iän või inemisest saia ütēk ja kalõhunu, a või saia sääne, nigu meil tan om ütē Silvi täämbä kah, kellel om kallendri täüs sündmüisi, kohe tä taht minnä ja midä kaia. Nuu, kiä ei taha ütēndä olla, lõüd-vä kimmäle võimaluisi kohegi minnä, kasvai tulla siiasamma vanõmbidõ inemiisi festivalilõ,» kõnõlõs Toomik.

Timahavatsõl korgõmba iäga inemiisi festivalil sai kullõlda lõõdsamihi Ojasaarõ Toomast ja Hoobi Helirit, kullõlda Vahtsõliina nuuribändi Krõps ja Kalkuna Mari kontsõrti, kaia esitegijide ülesastmiisi, kullõlda Tarto Ülikooli sotsiaal-tervüshoiu profesri Sisaski Merikese loengut, nätä Krahvi tiatri etendüst ja kaia Teppo Augusti 150. sünnüaasta-pääväs kokko säetüt näütüst. Kandlõ maja fuajeen olli üles säedü mõnõ müügileiti, kon pakuti õigõ mitmõ Võromaa talo sõõgi- ja joogikraami.

Uma Lehe sügüsedse jututalگو

Hää lugõja ja kirotaja! Kuulutami vällä timahavasügüsedse Uma Lehe jututalگو. Ku teil om rahvalõ kõnõlda mõni põnnõv, lustilinõ vai hallus jutt, saatkõ tuu Umalõ Lehele! Talگو-liidsilõ omma ette nättü tunnis-kirä ja väiku avvohinna. Vällä valitas parõmba talgotüü ja hulk häid juttõ trükütäs 2026. aastaga joosul lehen är. Innekõkkõ oodami kirätõid, miä passisõ lehe perämädse küle pääle, a saata või ka eloliidsi märgotuisi.

Talگوjuttõ sordi:

1. Periselt elon juhtunu nafa-linõ vai tõsinõ lugu
Lugu, miä om olnu kas nafa-linõ, oppusõga, saatuslik vai muidõ ummamuudu. Võinu olla periselt sündinü.

2. Vaba heng
Seo teema all või saata näütüses suguvõsamälehtüisi mõtsavellist, a ka mälehtüisi aost, ku

Eesti rahvas hinnäst vahtsõst priis laulsõ. Vai sis juttõ säändsist inemiisist, kiä hinnäst ilmangi ütēgi raami sisse lasõ-i tsumi.

3. Rändäjä õdagulaul

Teema om päälkirä saanu Ernst Enno luulõtusõ perrä ja oodami innekõkkõ juttõ, miä omma kõüdedü reismisega. Nuu võiva olla reisikirä mõnõlt kavvõlt maalt vai mõnõst väikumbast rändämisesest, kasvai jalotuskäügist uma sanna taadõ ja tagasi. Ja päält kavvõmban käümise om võimalik umin mõttin kah rännädä, tetä mõttõrännakit. Nii et või laskõ uma mõttõ ja sulõ rändämä ja vet perän om nätä, miä lõpus vällä palas.

4. Väikut viisi põllupidäjä

Mi kultuurin paistus ollõv juurõ ala saanu vajahus aig-aolt näpo maa sisse pistä. Esiki sis, ku eestläse lätsi liina ja alõvihe elä-

mä, kasvatõdi aiamaa pääl uma perre jaos kõõgivillä ja marjupuuvilju. Kortinamajju rõdu vai esiki aknõlavva pääl om iks tsipa rohilist kasvatõ, kas sis salatit ja tomatit vai esimuudu maiguhainu. Kõkkõ taad kokko või kutsu potipõllundusõs.

Miä pand umas tarbõs süüki kasvatama, kuis seo kultuur om levünenü ja kuis om seod põlvkundõ kaupa edesi antu, määndsit rõõmõ ja kannatuisi om poti-põllundus ütēn toonu – kõik säändse esihindä vai tutvidõga kõüdedü luo omma väärt kirja-pandmist.

Teema om vällä paknu Eesti Rahvaluulõ Arhiiv.

Inne luo kirotamist lugõgõ läbi seo oppus:

Egä inemine või saata talgolõ kooni viis juttu. Jutt piät olõma kirotaja hindä luudu ja ei või olla inne mõnõn tõsõn lehen vai raamatun är trükkit ega

internetti üles pant. Lugu võinu olla mõistligu pikkusõga, mitte pikemb ku ütē arvudilehekülگ (3500 tähemärki, 700 sõnna). A või ka lühembä jutu kirotu.

Egä jutu mano kirotagõ kimmähe uma nimi, aadrõs ja telehvoninumõr! Ku tahati, et lehen trükitäs ti tõnõ (vällä-mõtõld) nimi, kirotagõ tuu suuv eräle luo lõppu.

Jutu saatmisõga and autor Umalõ Lehele õigusõ tuud lühendä, toimõnda, lehen ja internetin avalda.

Oodami juttõ nikani ku 21.11.2025. Jutu pallõmi saata e-kiräga info@umaleht.ee pääle vai postiga Uma Leht, Tarto 48, 65609 Võro liin.

Tunnissõna: jututalگو.

Terävät sulgõ!

14 000 sammu päävän

Juhtu, et jäi minevä kuu lõpun katõs pääväs jalamehes. Juhiluba oll' vahetusõn ja ma es tiia kimmale, kas või autoga sõita vai ei. Otsusti sis, et egäs juhhus käü jalaga ja sõida bussiga.

Tull' vällä, et ku saa umma tüüaigu esi säädi, saa niimuudu kah toimõ. Piät kül aigu plaanma ja ei saa peris nii, et ku ütskõrd puutro vahtmisõst viländ saa, nakkat minemä. Kõik käü iks kelläo ja bussi sõiduplaani perrä.

Edimädsel pääväl oll' mul asja Võro liina postkontorilõ. Sái sammu Kagukeskustõ, kon es lõvvä postkontori ust. Tull' vällä, et nä omma är kolinu. Sildi pääl oll' kirän, et õkva tuu päiv om kolimisõ päiv ja sis om postkontor hoobis kinni. Jaloti iks Vilä uulitsalõ ja panni uma kirä sinnä postkasti. Käve viil tsipa liina pääl. Õdagu näüdäs telefon, et olõ pääväga astnu maaha 14 000 sammu. Esi külh arvo es saa, et sääne maa om maaha käütü.

Tõnõ päiv jaloti hummogudsõ tsõõri, sis päälõõnõt jäl bus-siga Võrolõ. Bussi pääl tull' sõnnom, et luba om valmis, jaloti bussijaamast ARKi ja olli jäl tävveõiguslinõ autojuht. Õdagu kai telefonni: jälleki 14 000 sammu.

Nii et noilõ, kiä tahtva tervüslit eloviit pitä ja egä päiv uma tarvilidsõ sammu maaha astu, ei mõistaki muud soovita, ku jalamehes jäiä. Sammu tulõva sis nigu esihindäst täüs.

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molovihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841
jan@umaleht.ee

Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org, laiviorg@gmail.com

Latsinuka toimõndaja: Mariiko Faster,
latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:
Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee

Tellmine: AS Õhtuleht Kirjastus, tellimine.ee, tel 617 7717

Tõsõ kundi otsast

Ettevõtja PINDMAA AIGAR märgo-
tas tan ilmaasju pääle tsipa tõsõ
nuka alt, ku hariligult kaema
harinu oltas.

Tõistmuudu hengekosutus

Paar aastat tagasi käve üte seltskunnaga Islandil ja mullõ jätt tuu maa säändse läbielämi-se, et tahas sinnä tagasi minnä. Seo suvõ lõpun olgi õnn vaht-sõst tunda saia tollõ maa illo, seokõrd hoobis tõdsõ seltskun-naga. Saimi hindäle grupijuhis Alasi Askuri, kiä um opnu islandi kiilt ja kultuuri ja um tuukandi eluga häste kursin.

Ütest paigast tõistõ sõitõn saimi kuulda Askuri pajatui-si islandi keelest, kultuurist, aoluust ja saagadõst. Põnnõv oll' jutt tuust, kuis Islandil oll' joba koskil aastal 1000 edimä-ne parlament. Külävanõmba kävevä kuun ja arotiva, kuis ello edesi viia. Noid külä-vanõmbit sinnä parlamenti valiti pia sammamuudu nigu parhilla: nä kävevä paikligõ inemiisi siän ümbre ja pidi-vä hindäle mandaadi saama. A näil oll' viil üts ülesannõ: kuna tuul aol viil asju väega kirja es panda, sis kõik sää-duse ja vahtsõ aša, miä vasta võeti, pidi-vä nä päähä opma. Ja noidõ tiidmiisiga lätsivä nä umma elopaika tagasi ja pidi-vä valijilõ kõnõlõma, määndse

umma säädüse, midä ja kuis või tetä.

Islandi silmäilu um muiduki seletämädä: kõik nuu perädü kosõ, mäe ja laavavällä. Vai sisemaa, kon ma varrampa käünü es olõ. Sääln um su üm-bre piltligulõ ütelden tühjus: mitte ütteri puud õga puhma, veidükese haina õnnõ. Ja egä hainatuti pääl um uma lammast, kes säält hindäle süüki hank. A sisemaa mäki värvi umma säändse, et ma mõtli: määne kül pidi olõma tuu luuja-kunst-nik, kes mõtõl vällä säändse kokkukõla? Vai määndse pidi-vä olõma nuu pintslilõõgi, mis kõik nuu mäe ja oru säändses väärvsevä, nigu sääln paistu.

Viil jäi silmä, ku õnnõliku ummava Islandi inemise. Mis tollõst, et näil um pikkä aigu pümmä, tollõ iist um suvõl valgõ. Pääliina Reykjaviki um ehitet perädü suur ja muudsa oopõritiatri. A ehitet um väega illos ja muudsa kerik.

Ma väega armasta Eesti-maad, a Island um kah mu hin-gen. Soovita noil, kiä tahtva tunda saia midägi harilikum-bast tõistsugust, Islandil är kävvü. Sääln saa hengele peris vahtsõt kosutust ja mõtlõmis-ainõst tulõvigus.

Varandus, midä noorõlõ jaka

Olõ üles kasunu võro keele kes-
kel ja tuuperäst om mul vidänü,
et mõista säänest esierälist kiilt.
Uma perrega kõnõlõ õnnõ taad
kiilt. Kahos om võro kiil nuuri
siän ohtligulõ häädüman, pää-
midselt tuuperäst, et noorõ ei
taha olla tõisist tõistmuudu ja
hoitva seo keele pruukmisõst
kõrvalõ, mõtõldõn, et omma
andsagu, ku seod tõisi iih kõ-
nõlõsõ. Et ma esi pruugi ummi
sõpru iih vabalt võro kiilt, olõ
lähküst nännü nuuri võro keele
pääle kaemist ja märgota no seo
kotsilõ.

Nuuri arvaminõ

Ku olõ ummi sõpruga olnu ja
mu imä om tuul aol kõlistanu,
sõs nä kõgõ kullõsõ huviga
päält ja perän imehtelese. Krii-
tikat ei olõ ma nuuri käest ku-
nagi kuulnu, näil om huvi võro
keele opmisõs tävveste olõman
ja nä arvasõ, et võro kiil om nii
põnnõv ja äge. Kõgõ iks tahe-
tas, et ma midägi võro keelen
ütelnü ja sõs kõrratas mu perrä.

A mille sõs om võro kiil nuuri siän häädüman?

Om kats punti nuuri, kinkast ma
kõnõlõ. Edimäne punt omma
noorõ, kiä võro kiilt mõistva,
a pelgäse pruuki. Pallo noorõ
saava arvo ja koton kõnõldas
näidega, a noorõ esi ei kõnõ-
lõ vasta. Ja tõõnõ punt omma
noorõ, kiä ei mõista, a tund-
va huvvi ja samal aol ei lõvvä
üritüisi ja inemiisi, kinka võro
kiilt pruuki ja seod hafota. Nuu
ettevõtmisõ, mis parhilla omma
nuuri jaos olnu, olõ õi säändse,
kohe harilik nuur lännü. Noorõ
inimbi kullõlnu nuuri juttu
ku suuri inemiisi loengit. Võro
keelega kõüdedü ettevõtmisõ
pidänü olõma nuuri jaos põnõ-
vas tettü.

Kuis võro kiilt tagasi tuvva?

Ettevõtmiisi man pidänü olõ-
ma midägi ütenkiskjat ja lõbu-
sat. Näütüses om üts variants
kävvy koolõn tegemän nafakit
näütemänge vai improt, miä
om kaejit üten haardva lusti-
linõ tiatri. Saa pallo naarda ja
samal aol oppi esi võro kiilt.
Niisamatõ saanu tetä põnõvit
võrokeelitsit sotsiaalmeediä
välläkutsit. Kõrralda võro kee-
le päivi, kon tegemise omma
kultuursõ, a samal aol põnõva.
Saa ka pääväkõrraliidsi tee-
masid pruuki – noorõ omma

Üts küsümüs

Vastas Inglüsmaal elläv võro
luulõtaja Holtsi Leila.

Kuimuudu elo mi kandin paistus, ku trehvät vahel üle pikä ao sünnümaal käümä?

Olõ hinnäst lehti lukõh asjoga
kursih hoitnu, no esi paiga pääl
olla om hoobis tõnõ asi. Om
nigu muinasjutuh, koh kiäki
om är paar päivä, a tagasi tul-
lõh om lännü mitmit aastit. Elo
om edesi lännü, a ma olõ iks
nii nigu inne ärmekit.

Esieränis näütäse muutumist
mõtsa. Minevä kõrd, ku käve,
sattõ lummõ, ja langi olli kõik
valgõ kattõ all. Seokõrd om
kodo lähkült mõtsa viil inämb
maaha võet, ja mõnõ kotus-
sõ pääl, koh kunagi olli ilosa
haridu põllu, laiutas nüüt võsu.

MERI EMMA SOFIA,
märgotaja nuur

poliitikast huvitõdu, seost saa
võro keelen kah kõnõlda. Näü-
tuses tetä arotõlõmiisi nuuri
vaihlõ, kiä omma võro keele-
ga üles kasunu – nä saanu jaka
ummi kaemisnukkõ ja mõttit.

Mille seo nii tähtsa om?

Võro kiil om nigu varandus,
midä tulõ kaitsa ja alalõ hoita.
Mõtõ, et ma saa umilõ latsilõ
tulõvikun seod varandust edesi
anda, lämmistäs mu süänd. Ma
taha, et mu latsõ es häbendänü
seod kiilt kõnõlda, et seo olnu
näide jaos uhkus. Egä nuur
pidänü tundma hinnäst õnnõ-
lidsõlt, ku timä elon om võro
kiil. Tuuperäst om tähtsä seod
kiilt edesi anda. Noorõ, kiä
võro kiilt viil ei mõista, pida-
nü saama rohkõmb võimaluisi
seod kiilt oppi ja pruuki.

Mu ello om toonu võro kiil
üte mu kõgõ parõmba sõbra
ja pallo ägedit võimaluisi: olõ
kõrraldanu võrokeelidse mat-
ka, näütemängolaagri ja lõõnõ
üten võrokeelitsen etendüsen.
Võro kiil tuu ello mano äge-
dit inemiisi, esieränis aktiivsit
nuuri.

Midä noorõ esi saava tetä?

Nooril om vaia luvva kogo-
kund, kinka ütenkuun saanu
kõrralda üritüisi ja kokko-
saamiisi. Ku sul omma sõbra,
kinka saa võro kiilt hafota, sõs
seo and julgust ja vunki mano
rohkõmb kõnõlda. Niisamatõ
saava noorõ aša kipõstõ
juundõ aia uman koton – nuu,
kiä ei kõnõlõ umilõ vanõmbilõ
ja vanavanõmbilõ vasta uman
keelen, pidänü võtma julgusõ
kokko seod tetä. Om vaia arvo

saia, et taad varandust tulõ hoi-
ta ja oppi. Et seo illos kiil meile
alalõ jäänü, tulõ tedä pruuki.

Midä suurõ inemise saava tetä?

Suurõ inemise saava olla julgõ
ütlemä umilõ latsilõ, tutvilõ
noorilõ, et nä seod imelist kiilt
kõnõlnu ja opnu. Joba kõnõlõ-
minõ esi and hää võimalusõ
hafotamisõs ja tuu man saa lat-
si sõbraligult paranda, et näil
olnu lihtsämb kiil selges saia.
Egä päiv valla olnu keelepesä
panti kahos kinni, a mu arust
om vaia Võromaal tävveste
võrokeelitsit latsiaidu ja koolõn
omma kah tarvilidsõ võrokee-
lidse opiainõ.

Kas sa tahtnu olla perämäne
põlvkund võro keele mõistjiddõ
hulgan? Kas om õigõ latsõ iist
är otsusta, et tälle olõ õi vaia
kiilt, kultuuri ja maailma-
tundmist, midä su vanõmba ja
vanavanõmba omma põlvõst
põlvõ edesi andnu? Tuuperäst
om mõistlik ettevõtmiisi kõr-
raldamisõ man inämb mõtõl-
da nuuri pääle, et nä saanu
lihtsäle kohalõ tulla ja näile
paknu nuu huvvi. Noid üritüi-
si võinu tetä Võro ja Tarto lii-
nan ja luudusõn, a sis om vaia
kõrralda transport. Ja hää olnu
üritüisi kittä sotsiaalmeediän.
Kimmäle tulõ tetä kuuntüüd
Võro HUUBiga ja tõisi nuuri-
ütisüisiga.

Suuri inemiisi api om vaia
selle, et kiäki piät minkagi
ettevõtmisõs nuuri julgusta-
ma ja tugõma. Nii nigu suurõ
võtva tõsitsõlõ umilõ latsilõ
hambidõ mõskmisõ miilde-
tulõtamist, om vaia võro keele
kõnõlõmist kah miilde tulõta.

RAHMANI JANI PILT

Holtsi Leila timahava rehekuu alostusõn Võro bussijaaman.

Tulõvanõ mõts? Tahtmalda
tegünes küsümüs: ku ma järg-
mäne kõrd tulõ, kas sis ülepeä
inämb mõtsa perrä jäänü om?

Tõnõ suur muutus, miä silmä
om jäänü, om Põlva. Eelmäne
aasta oll' vana kaubamaja viil
alalõ. Seokõrd läbi liina sõitõh
jää silm pääle sinnä, koh suur

hoonõ kunagi oll'. Sääln om nüüt
tühi plats! Kerik paistus ilostõ
kätte. Kas tuu om hää vai halv –
ei tiia. Imelik om külh. Huvitav
olnu teedä, mis sinnä tulõviguh
tulõ. A säälsamah omma vahtnõ
vallamaja ni keskplats, nii et om
määnegi tasakaal.

Küsse RAHMANI JAN

Mõtõlus

Märsikese kodu-jõudminõ

Ku lambiidega oll' üten Märss,
võidsõ Minna süä rahulik olla.
Esiki üts sõnakuulmalda pä-
rikene tiidse, miä sis saa, ku
timä kafatii veerest lätt naab-
riide nuuri rungulipäälsit amp-
sama. Tuu väärtegu, nigu põra
üldäs, andsõ mitu aigu pärike-
se kindsukundin tunda.

Nüit Märssi inämp Min-
na ja August elämisen es olõ.
Sovoosist oll' tullu kuri kiri, et
lambakarja saagu är häõtedüs
ja nii sündü, et karjapini Mär-
sikene jäi tüüldä...

«Es olõ soeräbäkit vaiagi,
uma esi teksevä lambakõisilõ
lõpu pääle,» ütli inemise. Sään-
dene lugu oll' sis Minna lamba-
karjaga, a Märss anti puhkusõlõ
tullu nuuri juhatusõ perrä pere-
pinis katõkümne verstä taadõ,
kost susi oll' talvõl hoovivalvja
är veenü. Minna oll' lambiidõ
häõtüse üten silmäviiga tühjä
lambalauta jätnü. August oll'
Märsi võõridõ manu andmist
kõnõlnu mõnikõrd poodi manh,
sis ku podõlist viimädse tsilga
oll' rüübänü...

Keväjäne suurvesi nõstsõ
sängüst vällä Vaidva, Piitre ja
Mustjõõ, ja ijätükke täüs vesi
tormäs üten Koivaga Lätimaa
poolõ. Augusti miil lätõ egä
kõrd rassõs, ku timä suurtvett
kaeman oll' käünü. Nigu olõs
kiäki nõglaga tsusanu ja ülnü:
sääln suurõ vii takan eläs nüit
ti Märsikene! Sis oll' August
alasi nigu kokku vaonu, ümbre
käädnü ja kuigina kumaruisi
kodu poolõ tagasi lännü, süä
hallõ Märsikese peräst. Viil
inämp elu lakja kiskmise pe-
räst. Säidsekümmend aastaagu
tagasi viidi inemiisi vägüsi, nüit
pagõsõ esi kotost vällä, läävä
suurõ ilma teie pääle hulka...

Viil es olõ hummoguvalgõ
nõsõnu, ku Minna kao manu
lätõ. Sääln karaški üts must kar-
vanõ ja likõ elläi tälle sälgä.

«Marupini!» käve edimäne
mõtõ Minna pääst läbi. A tuu
pini es purõ, karõlõ ennegi üles
ja mugu tiiruf ümbre jalgu.

«Märsikene... uma pinike-
ne... kost sa tullit... kost sa siia
said,» tundõ Minna viimäte
Märsi är. A Märss oll' jo poik-
võl ussõ vahelt vüürüste, säält
küüki juusknu ja Augusti üskä
karanu. Märsikese kiil käve
mušutõn üle Augusti kaala ja
habõnõidõ.

«Tä om kaalarihma katski
kaksanu ja läbi suurvii kodu
tullu,» es mõista August muud
üldä. Ja mõnõ ao peräst: nüit
om jälkinä pere kuun!

Märss pitsit pintslide Augus-
ti ja Minna hummogusõõgis
mõtõldu läbikasunu lihätükü
üten kartuliide ja soustiga, kai
sis tenuliidsi silmiga mõlõmbi-
lõ otsa, ronisi truubakõsõ pääle
vana kaska sisse ja jäi sääln sü-
gävät piniund puhkama.

Mõttõtiidläne Jean-Jaques
Rousseau om kirutanu: «Ine-
mise sünnüse siia ilma vabana,
umõtõgi näemi naid egäl puul
ahilin olõvat...»

Kas ma mõistassi määnestki
tarka nõvvu anda, kuis vabas
saia? Üts võimalus om. Ja tuu
lätõ Märsil joba kõrda. Kaksakõ
ti kah kaalarihm katski ja pand-
kõ kah kodu poolõ ajama, olku
iin suurvesi vai suurmeri...

SILLA ANTS

LAANO TRIINU PILT

Timahavasügüsedse püürüspäävä pidämine Kaudimäel.

Haani rahva püürüspäävä Kaudimäel

UL

22. süükskuul tähüsted Haanimaal tsöörikut tähtpäivä: 20 aastakka om Kaudimäel peet püürüspäivi, järgemüüdä om sääl tuli üles tett joba 100 püürüspääväl. Tuul puhul säeti kokko pildiraamat püürüspäivi pidämisest läbi kõgö 20 aastaga.

Haanimiihi nõvvokua vanõmb Hollo Agu kõnõlõs, et haanimehe naksi kuun käümä joba 1990. aastil. Et niisama ei olõ mõtõt kokko kävvü, otsustõdi, et naatas luku pidä-mä muististsist tähtpäivist ja olõmiihist. Üts võimalus tähtpäivi pitä om talvidsõ, keväjädse, suvidsõ ja sügüsedse püürüspäävä tähüstamine. Edimäne kimmäs püürüspäävä tuli Kaudimäel tetti 2006. aastagal. «Ja tuust pääle olõmi kõik aig näid kõrraldanu ja tähüstänü. Keskpäivä teemi tulõ üles, talvitsõl ja keväjäd-sel püürüspääväl hoiami tuld kooni vahtsõ päävä nõsonguni. Muistinõ rahvas arvas, et tuuga andas pääväle jõudu ja väke mano,» seletäs Hollo.

Priinime lugu

Rubriigin kõnõldas perekunnanimmi perioolõmisõst ja tähendüsest.

Morel ja Murel

Nimme Morel kand Eestin 113 inemist ja taa panti kolmõn mõisan. 1809. aastagal Erästvere mõisan panti seo nimi Jakapi Hansi Jaani koda-poolidsõpperle. Tegeligult om opõtaja Roth edimält kirja pandnu nime *Topps* 'tops', a sõs tuu maha tõmmanu ja asõmalõ kirutanu *Morel*. Hingelugõmisõn 1826 omma Jaani poja Hindrik ja Aadam kirja pantu nimekujuga *Murrel*. Murõlit seo nimi tähendäski. Sõna om lainat saksa keeles, kon timä kuju om o-ga: *Morelle*. Erästvere nime hingelugõmisõ kujju olõ-i pruukma naatu, a keriguraamatidõ kuju Morel om häste edesi länni, kõgõ rohkõmb seo nime kand-jit eläski Võrumaal.

Harjumaal Keila Kumna mõisan panti kah *Morel*. Tuu nimi jõudsõ säält küländ ruttu Taifna liina. Virumaal Kärsa mõisan panti *Morell*. Kärsa kõve haldusligult Väiku-Maarja kihlkunna ala, a inemise nimega Morell ja Morel lövvüsse Simuna keriguraamatin. Kärsa nime juhtumisõn omgi alalõ

Püürüspäävä pidämine hõigatas Hollo Agu jutu perrä egä kõrd ka tsipa laemalõ vällä. «Püürüspäävä umma meil rahva ettevõtmissõ, sääl mi ei küsü usutunnistust ei perioolõmist. Väega suur rõõm um tuust, et häste pallo latsi võetas üteh. Kaudimäe pöörüspäävä pidämine um perri ettevõtminõ. Kotus om vahva, suur, mahu-mi kõik kimmähe är.»

Kimmäst kavva püürüspäivi pidämisel ei olõ, a egä kõrd tetäs tuli üles, süvväs aasta-aolõ pasvit süüke, lauldas ja kõnõldas umavaihlõ juttu. Timahavatsõl pidolidsõmbal püürüspääväl olõ külälüid-si kavvõmbast kah, näütüses indiaanipäälük Ruper, kedä indiaani nime perrä kutsutas Valgõ Kotkas. Üteliidsi säeti tsöörikus tähtpääväs kokko pildiraamat 20 aastaga püürüspäivi pidämisest, kon seen Orula Andrese pildi. «Timä ei panõ inemisi posiiirmä, käü esi ümbre ja tege ülesvõt-miisi. Tuuga tulõva häste ilosa pildi. Nii umma meil teno Andresele edimädsest kooni saanda pöörüspäävä pidämiseni pildi olõmah,» om Hollo Agu rõõmsa.

püsünü ka nimekuju Morell (10 kandjat). Lisas om Morell olnu baltisaksa nimi ja om harilik nimi Saksamaal täämbägi.

Viil panti Morel nimes 1921. aastagal Setomaal, Pankjavit-sa vallan, Luhamaa Andimäe (Андима Гора) külän. Peränpoolõ olõ-i Andimäed peet küläs, a ütsiktalus.

Nimme Murel kand Eestin 73 inemist. Erästvere Moreli hingelugõmisõ *Murrel* olõ-i levimä nakanu. Põlva kihlkunna Tõdu mõisan panti külh *Murrel*, a nime saaja Talvikõsõ Juhani Jaani perren kuuliva poja är ja kiäki es vii nimme edesi. Hingelugõmisõn kirutõdi näide nimme *Murre*.

Nii või üldä, et kõik nimega Murel suguvõsa omma saanu tuu eestistämisel vai perekunnanimeldä inemisile nime määramisel 1930. aastil. Eestistämisel Mureli nime võtmist olõ hulga, 28 kõrda. Ainukõsõ siipuulkan-din olõ Johanson Valga liinan ja Kooser Meremäe vallan.

Viläpuu ja marju nimetus Võrumaal om olnu mitmusõn *murõli*, Räpinäl *murõle*. Võro-eesiti sõnaraamat and nii sõna *murõl* ku *morõl*. Rohkõmb saksa muudu om seo sõna Lääne-Eestin: Mihkli *morell* ja Vigala mitmus *morellid*.

SAARÕ EVAR

RAHMANI JAN

Sulbi miis Štubisõ Urmas käü juustutehassõlõ nõstugi pääle tüüle, a vabal aol tege tä peenükeist puutüüd. Seo kuu saa Võro liinan Vana-Võromaa käsitüükuan näta timä puuanomidõ näütüst, kohe om vällä säet päält katõsaa treiädü topsikõsõ.

Urmasõst sai puutüümüis joba nõuka-ao lõpun. «Eks taa naas tuust pääle, et olõ vaia tutv-lõ kingitüisi sünnüpääväs vai sõbrapääväs,» seletäs miis. «Sis es olõ jo midägi saia, kõik pidi esi tegemä, nii saigi naatus tegemä puuanomit ja -luitsit.»

Ku tulli rassõ ao, 1990. aasta, koondõdi Urmas tüült är ja vapa aigu tekkü hulga. Nii vuhisf miis kümme aastakka jutti õnnõ puutüüd tetä. «Nätäl teit, nädälvahetusõ kävet mõömän, sis jäl nätäl teit, jäl mõömän ja nii edesi,» seletäs tä.

«Tuul aol sai puutüüga leibä teenitüs, a nüüt ei jõvva inämb nii pallo rabõlda,» tunnistas Urmas. No om nii, et mõni nätäl võta-i tä puutüüriistu kät-tegi, a tõnõkõrd uha telmise pääle hummoguni vällä. Üts põhjus, et puutüüd veidembäs jääs, om tuu, et tä esi om jää-nü vanõmbas. Tõnõ asi om, et inemise jõvva-i tsipa kallimbat kodomaist käsitüüd osta, ku samal aol press otav Hiina kraam pääle.

«Mu käest om küsütü, et ku osta kats-kolm tükkü, kas sis saa üte hinnaga. Tuupääle ma üt-le, et sis tulõ ostjal kül Hiina kaubamajja minnä!» põrotas Urmas. Laatõ pääl tä inämb mõömän ei käü. «Laada ei olõ inämb laada, omma täika. Puutüüd ei ostõta, a saman kõrval saiakõsõ, õlu, leib, suidsuliha – tuud võetas niimuudu, et...» seletäs tä.

No käü asi nii, et Urmas meisterdäs puutüüd niipallo,

Arvustus

«Tei tuu tii» tõi pääle kimmä tundõ

Kübärä Kristi luulõkogo «Tei tuu tii» om nigu baidevei. Võtat poodih peio, massat raha ar, otsit kotusõ, koh saat rahuh lukõ, ni lätt vallalõ. Innembä lõpõta-i ku viimäne leht om käänet, ni sõs ütlet: mõhh.

Olõ hüä külh tõõnõ, a otsa saiõ. Andkõ viil! Mehele vaihtõvaihõl liisna naasõ kiro-tõt, a noh, naasõst saa kõik al-gusõ. Ni omgi hüä, õt nii om: ku baaba kiroatasi mehe muudu, olõsi tä jo maaba. A õks taa elo omgi sääne, nigu kiäki kos-kilt mättä päält, mülkäst vai mulgust näge. Kink jaost om elo jõgi vai lõpulda tands, kinkalõ midägi muud: undaminõ undsõn unõn, piimä lürpmine piimäsaalin vai lehmä nüsmine hainamaa pääl.

A loe Jaiki vai Kübärät, sõs saat pistütargast ni jää-i inämb sitahargist. A kaarnakivvi piät vai võit õks otsma minnä, tõisi

RAHMANI ELO PILT

Puutüümüis Štubisõ Urmas uman tüükuan.

ku jõud, ja käsitüüpoodi mõõ-vä maaha niipallo, ku saava. Miis märgotas, et ku tä arvudi-müügin kibõdamb käsi olnu, sis võinu ilosat Eesti puutüüd ka vällämaalõ müvvä.

Puust saa kõkkõ tarvillist

Hindä sõnno perrä tege tä puust kõkkõ. «Midä sa ütlet luidsa kotsilõ?» nõud tä. «Luitsit... – Nojah, a mis tä om, iks tarbõasi.»

Kausi, kahvli, väidse, pannilapju, noidõ kotsilõ ütles Štubis, et noid piässi tetä mõistma egä puutüümüis. Pannilapju omma-ki iks kõgõ minevamb kaup. «Nuu iks vaihõpääll kass süü är, hiire käävä kallal,» seletäs miis. «Nuu omma jo õlitõdu – hää maiguga! Luidsa niisama. Pudrunuia, tainarulli – poodi uma ei miildü egä kõrd per-naisilõ.»

Üte puuluitsaga iks tüüd om. Urmas jutustas, kuis tä võtsõ ütškõrd pordsu luidsatoorikit kohegi Setomaa laada pääle ütlen ja tekk sääl tüütarrõ.

«Mõni pusisi tunni, mõni kats, mõni visaš nukka ja üt-le, et ost parõmb valmis luidsa, ei nakka esi tegemä,» naard Urmas.

Lintsag om täl põhitüüriist, suurõga lõikas suurõst luust väl-lä ja väikumbaga tege viimist-lüse. Matõrjali ehk puu pruuk tä viimätseni är. «Perä lätt võiu-väidse pääle,» seletäs miis.

Sort matõrjali küttepuio seest vällä

Ku Urmas lätt hindäle kütte-puid tegemä, sis tä kaes kõgõ, määndse paku olõs hää puutüü jaos kõrvalõ panda. Tälle miil-düs kõrralinõ matõrjal, peris kõvõrigõst tä toorigumatõrja-li ei tii. A ku iks väega väkev kõvõrik mõtsan silmä jääs, sis võtt ütlen ja vii sõbralõ, kiä omgi kõvõrigõ-miis. «Kõvõrik om väega tujokanõ puu,» seletäs Urmas. «Täl om pinge seen, pruukmisõl lätt viil kõvõram-bas. A ku lövvä õkva mõnõ kulbi kujoga puutükü, sis tuust või kulbi tetä külh.»

Urmassõl om laoruumin ma-

tõrjali nii kümne aasta varu. Tä tiid, et saa-i niimuudu, et tuut mõtsast puu ja nakkat kõrraga tahvitsõma. Puu om vaia lõigada õigõl aol ja midä kavvõmb tä saais ja kuios, toda parõmb.

Käsitüünäütüsel Vana-Võromaa käsitüüesindüsen ommaki välän timä tüü, miä tettü saisnust kõopuust. «Ma üt-le, et kõiv lätt hapus – tulõ luuduslinõ mustri sisse,» seletäs tä. «Seo om tsellu-loosisiin, miä süü tselluluusi ja jätt vägevä mustri. Väega kavva ei või kõol kah saista laskõ, nakkas pudõnõma, a õigõl aol saat taast väega ilo-sa mustri kätte.»

Päält Urmasõ näütüse saa käsitüüesindüsen näta viil muudki käsitüüd, midä mi-kandi käsitüümeistre omma valmis tennü. Vana-Võromaa käsitüüesindüse uss om val-lalõ iispääväst riidini kellä 10–15. Kotus om Keskliina kooli hoovi pääl Vabaduse uulits 12/2 Võrol.

ri aia vehvervendsi tsäid. Vii ni kasvo piat sa esi kaost väl-lä tuuma. Ku sükäv kaiv om, tuud tiid õnnõ kaohkäüjä. Nõnna samblahe tsusada taha-si kah pääle lugõmist, vai piäs tuud tegemä inne lugõmist – jälki, kuis kinkal mooduh om. Ku ausa olla, võis toda esiki vaihõpääll tetä, ku mõtsah olõ.

Ku kiäki küsünü, minkast raamat kirotas, ütles-i vast-ta: elost-elost. Ku kõrdapiteh üteldä, sis tsipakõsõ kabokõsõ elost, tsuut imä elost, kuiki-pallo mehe-naasõ elost, a kõgõ rohkõmb noorigu elost. Nigu tä täämbä ni vast hummõl kah om, vai olõ sääne elo esiki üle-eelä.

Ütsindä om hää, a nigu võisi parõmb olla. Katõkõisi om parõmb, om, kedä jürrä ni jürrä laskõ, ni asõmõ päälgi om läm-mämb. Tuu, õt laiotamisõ ruu-mi veidembä om, olõ-i nii hull: koskilt muialt om lahedamb hengädä.

Kuiki uma ni hüä vai kim-mäs tunnõ tulf pääle, ku kaasõ kinni panni. Edimäne vuur, ni tõõnõ vai kolmas vuurgi.

KUNINGA MADIS MATS

KRISTI KÜPPAR

TEI TUU TII

Luulõraamadü kaasõpilt.

Haava saava kah kürbitsist ni hainast hallas handsa, ja plastmasspang om kimmämb ku kristallvaas, tuud tiid Kristi joba latsõst saani. Ja kolmanda silmä saadõ vallalõ lavvajala veereh olõvast putlist vai juut vaihõlõ teheed. Kuis ja kas om tuud kolmandat silmä vaia, tuud küsü jälki Jaigi Juhani käest perrä sis, ku kolmas silm vallalõ om. Ku õks om.

Ruhmikust saat lumõmoo-

Püssäkuuli

LINDE ASTRID

Seo lugu om elost hindäst. Kõik jant trehväs veidü nallakalõ, periselt om asi nallast kavvõl.

Pildikastist hõigati vällä, et kõik inemise saava vabatahtligult är anda uman koton vai kuurin vai lauda takan vai kon viil videlejä sõjaaigsõ laskmisriista ja kõik laskmisõga ütte käüjä kraami. Meil olf kah vana kuuri lahkmisõst vällä tulnu plekist karbi täüs laskmiskraami. Nöstõti iks üte riioli päält tõõsõ pääle, silmä alt är, ja ünõhtõdi.

Umal aol mõtsan seenen ja mafan kävven nätti mitmit kõrdo puhma all haina vai samblo sisse kasunut poolikut rossitanut padrunilinti mõnõ padruniga ja egäsugut-sit muid kahtlaisi sõa-ao perri ravvast viguridõga. Naasõ pagõsiva säänsist kotusist joosuga kavvõmbalõ, a pois-kõisil ja mehepoigõl nüüd õigõ põnõvas lätõs.

Kõik Võro ümbre om jo sõa jälgi täüs. Tamula-tagudsõ Võlsi mõtsa käkvä aastakümnnit kahtlaisi sõa-ao perri. Säänesama värk raudtiijaama ümbre mõtsanukõn, mis Vinne kasarmidõ kõrval olli. Täambädse omma kül kõik kotusõ ammu läbi tuustitu, suvila ja elomaja lähküle ehitetü, a üllätüisi iks lõvvüs.

Päält tuud televussõri-juttu lõudsemi, et nüüd om õigõ aig asjost vallalõ saia. Latsõotsa kah säänsen iän, ei vöi ilman

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

tiidä, kost kiäki üles lõud vai midä tege. Parõmb pelädä ku perän kahitsa. Säädüse pidävät olõma täütmisses.

Olligi pia politseimaja ussõ takan. Üteldi jo, et kofatas kokko – julgusti hinnäst ja astsõ vapralõ ussõst sisse. Uss es jõvva viil mu takan kinni kolksata, ku kropsakas vormin näüdsik pistü karaş ja mullõ api paksõ.

«Kas kätte saia?» Jo tä mõtõl isikutunnistust.

«Ei.»

«Kas sisse anda?»

Suur küsimise märk vormin näüdsigu silmnäon. Ütli kõva ja selge helüga: «Mul omma püssäkuuli kotin.»

Lavvatagudsõ vormirõivan ammõtnigu nõstiva ütekõrraga nigu käsü pääle uma ilosa blondi pää üles ja jäti kõrras arvuditüü katski. Kropsakas

politšenäüdsik olf kõrras hiitünü olõkiga, a sai kipõstõ asast arvu. Haard saina pääl olõva televonitoro hindä kätte ja üteli: «Kõlistami.»

Ei tiia, kas trevoga olf joba tassakõistõ edesi antu, a viil üts politsei ilmu lavva taadõ ja hõigaş säält nigu rahustamisõs: «Õkva tuldasa.» Tuu olf vist mullõ mõtõld.

Takastpuult ilmugi uutmistarrõ sirgõ saismisõ ja ontligu olõkiga vormirõivan nuurmiis. Kaiõ otsva näoga ümbre, a es lõvvä üttegi säändse vällä nägemisega inemist, kellel võinu laskmisõ kraam karmanin olla. Sis jäi tä silm mu pääle pidämä.

«Jah, ma olõ vist tuusama inemine, kedä ti otsiti.»

Kutsuti minno ilosalõ viisakalõ kabinetti. Isikutunnistus. Püssäkuulõ elulugu. Lõüdmise

olli jäl seenen. Korvi olli joba täüs, naksi kodu tulõma, ku sai jutu pääle ütte tõsõ seenelidsega. Tä olf saanu paar peotäüt kikkasiini, mul olf korvin mitu ilusat sirmikut. Tä üteli, et nägi kül säänsist, a peläş korada, äkki ommava mürgütse.

Käve timäga viil pikä tsõõri mõtsa piten ja näütsi, määndse omma sõõgiseene ja määndse mürgütse. Andsõ timäle kah hulga ummi siini är, selle et tiidse, et tulõ hummõn vahtsõst ja sis saa mul jäl seenekorv täüs.

REINERTI ELMO

lugu. Täpsä teedüs ausa inemise kotsilõ.

Ku politseipoiss mullõ tuud kirjäpantut ette lugi, tull vällä, et nuu aşı sääł karbikõsõ seen olliva tundmalda periolõmisõga patroni. Ja noid ei toheki esi politseilõ tuvva. Pidi kõlistama 112 ja sis politseiauto tulõ kodo perrä. Nojah, sis terve külä vai uulits vahis ja sossutas, et midä tä kül nii vanan iän tekk säänest säädüsevastalist, et peris politsei kodo tull. Hää no viil, et kässi raudu es panda ja üteli es viia.

Olõ-i ma ainumanõ sääne, kiä hindä arvusaamisõ peri tahtsõ ammõtnigõ ello kerembäs tetä. Et näil rohkõmb aigu jääsi peris politsetüü jaos. Midä arvada tuust, ku maamiis uma auto peräkaron peris linnugipommiga politseimaja ette sõit, et säädüst kullõja ja ausa inemise muudu keelet asi üle anda. Om videlnü tõnõ aastakümnnit aida takan vanaravvaunigu kõrval, näet, ette tükis jäämä. Vaia täst vallalõ saia. Ei taha jo kiäki riigiammõtnigulõ liisna tullü tetä. Egäüts pruuv esi uma tiidmise perrä aşı juundõ aia.

Tuu värk pidi esierälidelt tragikoomilinõ vällä nägemä. Ütsikasjo võit õnnõ ette kujuta. Turvamehe. Pommirühm. Spetsmehe. Spetstehniga. Ei olõ midägi nii, et liina tullõn, müüdäminnen panõt uma rossitanu pommi pagasnikust vai peräkärost politsei man maaha ja sõidat edesi turu pääle. Kõrd om karm.

A inemisõ opva, eloaiğ opva.

- Mis sa näid korssit, neo ajava uulis ja lõõvä kõtu vallalõ?
- A naa omma nii ilusa, verevä ja täppe täüs.

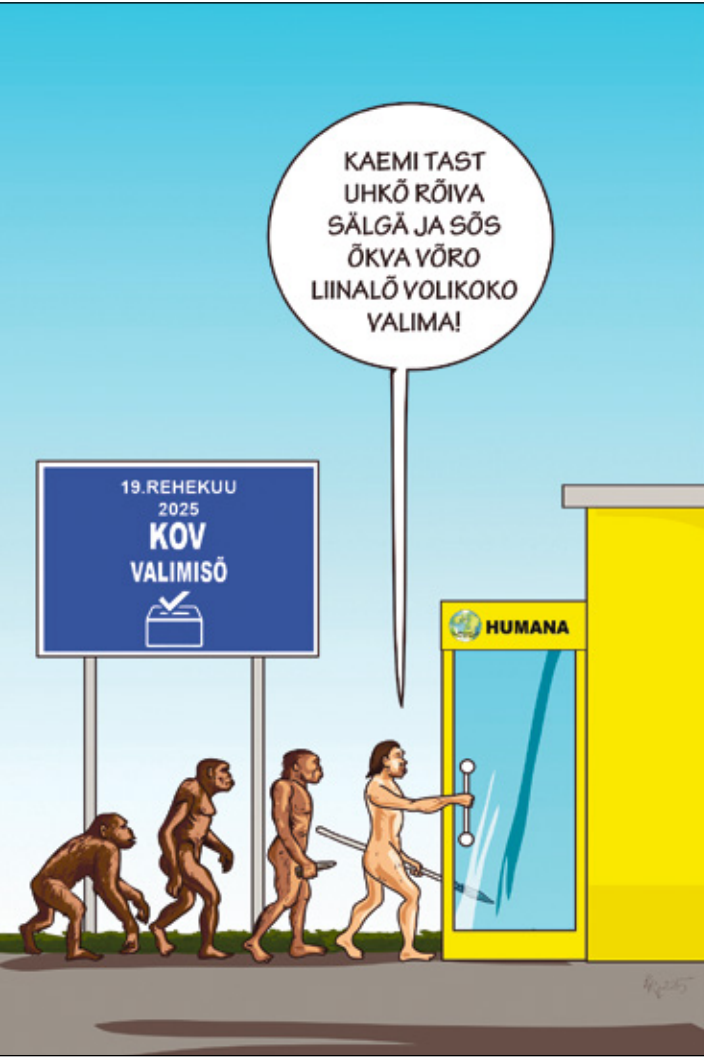
KRUUSI JUSSI PILT, REINERTI ELMO TEKST

Määne sõna ei passi' ritta ja mille?

1. susi, kahr, harak, põdõr, kähr
2. lõivokõnõ, pääsläne, hānilāne, kiholanõ, paiuharak
3. kõiv, petāi, tuum, lepp, saar
4. põrknas, kõrvits, kardohk, kurk, viinamari
5. eelevant, kass, pini, lammaş, kits
6. haug, ahhun, luts, särg, kunn
7. orashain, kerāhain, karikakar, timmat, ristikhain
8. auto, jalgratas, kombain, traktor, buss
9. vihm, udsu, tuul, vikakaar, raud
10. sirmik, kikkasiin, makõsiin, kärblāsesiin, puravik

Parm tsuskas

Nalapildiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembäst kotussõst Rõugõ Rebāse külā miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Tossu Tilda pajatus

Kirsikivi

Väikuliina tütrik viidi suvõl maalõ imä sõbranna poolõ. Sõbrannal olf kah väiku poig, kellega tütrik sai mängi. Inne minekit karisf imä tütärd, et kaegu ette, maal om egäsugumaidsi ohtõ, sääł ei vöi väega julgõlõ toimõnda. Ja olfi: nigu lehmä laudast vällä lasti, lätş tütrigul süä nii kufas, et ossõ tulf pääle. Õnnõş lätş hais pia meelet ja latsõ saiva edesi mängi. Tuu man süüdi är hulga kirsse, mõni kõgõ kiviga.

Õdagu, ku magama minti, valuf tütrigul kõtt. Tälle tetti tsukruvett ja nii sai tä peräkõrd magama jäää. A kõtt valuf viil

hummogu kah, nii et pidi jäl tsukruvett võtma.

Lätş müüdä hulga aigu, tütrik kasvi suurõş ja sai esi kah tütte. Ütskõrd lätşi nä jäl sinnasamma küllä ja tütrigu tütär sai mängi imä sõbranna poja poja-ga. Nimä lätşi kah kirsse süümä. Naasõlõ tulf miilde latsõpõlvõn läbi elet valu ja tä naaş tütärd kirsikivve iist hoiatama.

A täambädse ao latsõ omma hoobis tõistsugumadsõ, julgõmba. Nii ütelfgi tütär imä hoiatusõ pääle: «Ei olõ hätä midägi, ku trehvāgi mõnõ kivi alla niildmä, situ ma naa perän kõik üteviisi vällä.»

TOSSU TILDA

Muda Mari pajatus

Valimi esi!

Ma kuuli raadiost, et kõik inemise tahaki ei valima minnä. Näil ollõv poliitikast viländ. Vet ma olõ kah nännü nallu, et poliitikal olõ-i ei süänd ei munnõ ja näil võit pää ja perse är vaihta, ilma et midägi arvu saia olõş.

A poliitik om kah kunagi inemine olnu. Mi kõik võissi esihinnäst valimiisilõ üles säädi ja pruuvi valla vai liina asju üle otsustama naada. Ku sa olõt vähāgi inemine, ei saada sinno

ütski valimisliit minemä. Seo-kõrd olõmi külh ildas jäänü, a kae, pia tulõva järgmädses valimisõ.

Seokõrd saami minnä umma hellü andma. Valimi iks noid inemiisi, kiä kõnõlõ-i tõisi kotsilõ halva, vet olõ-i kiäki ilma vikolda. Ärmi noid kah valimi, kiä hinnäst väega kitvä ja maa ja ilma kokko lubasõ. Valimi lihtsāle hāā inemise, kellest tiia-mi, et tä mõtlõş tõisi pääle kah. Valimi esi, sõş om hāste valitu.

MUDA MARI

Kuuluda!

Pensionärist lāşkprovvā **taht tutvās saia** pensionärist mehega. Tel 5558 4727.

Telli Uma Leht!

Telli saa:

tellimine.ee/umaleht, tel 617 7717.

Seenepruuvja

Mu vanaesä olf palflu aastit Tšiberi vangilaagriin. Kõtt olf kõik aig tühi ja tä käve kõgõ mõtsu piten, et siini kofata. Külä päält sai vähā poslamaslat (päävälilliõli) ja praatsõ seene är. Kõtu sai täüs, a jõudu väega es anna. Ku sõõgiisiini es olõ mõtsan parasjagu saia, koras tä verevit kärblāsesiini. Tõmmaş noil verevä naha üteli valgido täppega maaha ja praatsõ seene är. Vähā unitsõş ja uulis olli tennü, a är nuu es tapa.

Latsilõ

Vastus saada üte nädali joo-sul meiliaadrõssi pääle latsinukk@umaleht.ee vai postiga:
Uma Leht,
Tartu 48,
65609 Võro.

Vastussõ mano panõ kirja uma nimi, vannus ja kimmāhe ka postiaadrõş.

Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit välläandit.

Latsinukka tugõva Võro instituut ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastus:

1. 66 minotit ildamb;
2. 3 h 50 min;
3. 11 h 31 min;
4. 8 h 23 min;
5. piimākuun om suvi; rehekuun om süküs, radokuun talv.

Avvohinna saa
KOSKO MARTIN (12) Võrolt.

